

Protokół

140. posiedzenia Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej, które odbyło się 29 kwietnia 2026 roku w formie wideokonferencji obsługiwanej przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii.

W posiedzeniu uczestniczyli członkowie Komisji: T. Brzezińska-Wójcik, A. Czerny, S. Gil, R. Huszcza, R. Janusiewicz, S. Kacieszczenko, J. Kacprzak, D. Kalisiewicz, A. Markowski, J. Ostrowski, J. Pietrow, J. Pietruszka, A. Reszke, E. Siemieniec-Gołaś, T. Wites, W. Włoskiewicz, E. Wolnicz-Pawłowska, B. Zagórski, M. Zych.

Obrady prowadził Maciej Zych, przewodniczący Komisji.

Wstępny porządek obrad obejmował:

1. Zagajenie.
2. Przyjęcie protokołu 139. posiedzenia Komisji z dnia 18 marca 2026 roku.
3. Nazwy bez elementów rodzajowych.
4. Sprawy bieżące.
5. Polskie egzonimy w „Wielkim słowniku ortograficznym PWN” – kontynuowanie omawiania różnic z wykazem Komisji.
6. Wolne wnioski.

Ad 1. Przewodniczący przywitał członków Komisji na 140. posiedzeniu.

Ad 2. Do protokołu 139. posiedzenia zgłoszono szereg uwag dotyczących zmiany treści poszczególnych zapisów oraz wprowadzenia dodatkowych zapisów. Ze względu na przedłużające się dyskusje dotyczące wprowadzanych zmian, przewodniczący postanowił, że uwagi i propozycje zmian do protokołu omówione zostaną korespondencyjnie – protokół z zebranymi wszystkimi uwagami i propozycjami zmian przedstawiony zostanie na kolejnym posiedzeniu Komisji.

Ad 3. Na 139. posiedzeniu Komisja postanowiła, że należy przejrzeć nazwy obiektów fizjograficznych, w których nie ma elementu rodzajowego, celem przeanalizowania, czy do niektórych z nich nie należałoby dodać elementu rodzajowego lub dopuścić zapis wariantowy z elementem rodzajowym, jeśli taki jest często spotykany w publikacjach.

W trakcie wstępnej dyskusji zwrócono uwagę, że należałoby z ostrożnością dodawać formy nazw w postaci element rodzajowy + element rozróżniający w mianowniku ze względu na toczącą się wymianę zdań z Radą Języka Polskiego m.in. w zakresie tego typu nazw. Tu warto mieć ustalone ogólne reguły postępowania w przypadku standaryzowania takich nazw. Pojawiły się też głosy, że stosowanie podwójnych nazw typu *Ormuz* i *Cieśnina Ormuz* może trochę podkopywać argumentację Komisji o elementach rodzajowych będących integralną częścią nazwy. Jednak tu, jako kontrargument, zauważono, że można to uzasadnić tym, że terminy rodzajowe funkcjonujące jako składniowe objaśnienie rodzaju obiektu mogą z czasem stać się integralną częścią nazwy – w ten sposób może funkcjonować zarówno nazwa bez elementu rodzajowego, jak i jej wariant, w którym termin rodzajowy jest integralną częścią nazwy.

A. Czerny przypomniał dawne ustalenia w tym zakresie dokonane przez Zespół Ortograficzno-Onomastyczny Rady Języka Polskiego – ówczesna propozycja zgodna ze stanowiskiem Komisji przypadła jednym głosem, przy czym argumenty przeciw dotyczyły głów-

nie nie meritum, tylko kwestii technicznej – tak ważna zmiana powinna wejść w życie w ramach szerszej reformy ortografii. Niestety okazało się, że w ramach reformy ortografii, która nastąpiła wiele lat później, temat ten został ostatecznie pominięty. Zaproponował przy tym, aby terminy rodzajowe były uwzględniane co do zasady przy nazwach mórz, zatok i cieśnin, przy czym w przypadku zatok i cieśnin możliwe są uzasadnione przypadki obiektów, gdzie w polskiej nazwie nie będzie terminu rodzajowego (np. *Bosfor*, *Botnik Południowy*).

Pojawiły się także głosy, że oboczność zapisu należy dopuszczać wyłącznie wtedy, gdy w uzusie jest wyraźna wariantywność. Ponadto zauważono, że stosowanie nazwy wraz z terminem rodzajowym jest korzystne zwłaszcza wtedy, gdy kilka obiektów ma identyczne nazwy (przede wszystkim, gdy taką samą nazwę posiada również miejscowość) – pozwala to jednoznacznie doprecyzować, o jaki obiekt chodzi. Zwrócono także uwagę, że termin rodzajowy częściej pojawia się przy nazwach mianownikowych obiektów mniej znanych, zaś w przypadku obiektów dużych, których znajomość jest raczej powszechna, takie dodawanie terminu rodzajowego jest rzadsze i w praktyce nie jest potrzebne (np. *Labrador* bez terminu ‘półwysep’).

Podkreślono również, że wariantywność zapisów, z terminem rodzajowym i bez, w niektórych przypadkach może być pozorna i wynikać jedynie z konwencji kartograficznej – na mapach w przypadku nazw przylądków, jezior, czy pustyni przeważnie dodaje się termin rodzajowy, chociaż nie jest on częścią nazwy. Ponadto niektóre nazwy są często stosowane z terminem rodzajowym, choć terminy te zdecydowanie nie są częścią nazwy (np. *przylądek Rozewie*).

Biorąc pod uwagę te wstępne wyjaśnienia, członkowie Komisji przeszli do omawiania nazwa po nazwie przygotowanej listy nazw mianownikowych obiektów fizjograficznych, które czasami spotykane są w formie z terminem rodzajowym:

- *Brenner* – spotykana jest forma *Przełęcz Brenner*, uznano jednak, że nie należy jej dodawać jako zapisu wariantowego (7 głosów za dodaniem nazwy, 10 przeciw, 2 wstrzymujące się);
- *Riła* – spotykana jest forma *Góry Riła*, uznano jednak, że nie należy jej dodawać jako zapisu wariantowego (aklamacja);
- *Istria* – spotykana jest forma *Półwysep Istria*, uznano jednak, że nie należy jej dodawać jako zapisu wariantowego (aklamacja);
- *Sund* – spotykana jest forma *Cieśnina Sund*, uznano jednak, że nie należy jej dodawać jako zapisu wariantowego (aklamacja);
- *Imatra* – spotykana jest forma *Wodospad Imatra*, uznano, że należy ją przyjąć jako egzonim wariantowy, zwłaszcza że *Imatra* to również nazwa nieodległego miasta (aklamacja);
- *Hanko* – spotykana jest forma *Półwysep Hanko*, uznano, że należy ją przyjąć jako egzonim wariantowy, zwłaszcza że *Hanko* to również nazwa miasta położonego na tym półwyspie (aklamacja);
- *La Manche* – często stosowana jest forma *Kanał La Manche*. W trakcie dyskusji pojawiły się głosy, że forma *Kanał La Manche* jest potoczna, jako połączenie nazwy francuskiej *La Manche* z terminem rodzajowym z nazwy angielskiej *English Channel* i raczej nie należałoby jej standaryzować, w zamian zaś należałoby przyjąć egzonim wariantowy *Kanał Angielski*, gdyż taka nazwa jest po polsku stosowana. Po dyskusji Komisja zdecydowała się przyjąć nazwę *Kanał La Manche*, jako wariantową (10 głosów za dodaniem nazwy, 6 przeciw, 3 wstrzymujące się) oraz nie przyjmować

nazwy *Kanał Angielski* (6 głosów za dodaniem nazwy, 10 przeciw, 3 wstrzymujące się);

- *Athos* – spotykana jest forma **Zatoka Athos**, uznano, że należy ją przyjąć jako egzonim wariantowy, zwłaszcza że nazwa *Athos* bez terminu rodzajowego kojarzona jest głównie z górą i republiką mnichów (15 głosów za dodaniem nazwy, 2 przeciw, 2 wstrzymujące się);
- *Athos* – spotykana jest forma **Półwysep Athos**, uznano, że należy ją przyjąć jako egzonim wariantowy, zwłaszcza że nazwa *Athos* bez terminu rodzajowego kojarzona jest głównie z górą i republiką mnichów (aklamacja);
- *Mani* – spotykana jest forma **Półwysep Mani**, uznano, że należy ją przyjąć jako egzonim wariantowy (14 głosów za dodaniem nazwy, 2 przeciw, 3 wstrzymujące się);
- *Peloponez* – spotykana jest forma **Półwysep Peloponez**, uznano jednak, że nie należy jej dodawać jako zapisu wariantowego (aklamacja);
- *Samaria* – spotykana jest forma **Wąwóz Samaria**, uznano, że należy ją przyjąć jako egzonim wariantowy (10 głosów za dodaniem nazwy, 5 przeciw, 4 wstrzymujące się);
- *Tempe* – spotykana jest forma **Wąwóz Tempe**, uznano, że należy ją przyjąć jako egzonim wariantowy (11 głosów za dodaniem nazwy, 3 przeciw, 5 wstrzymujących się);
- *Wikos* – spotykana jest forma **Wąwóz Wikos**, uznano, że należy ją przyjąć jako egzonim wariantowy (11 głosów za dodaniem nazwy, 2 przeciw, 6 wstrzymujących się);
- *Aran* – często stosowana jest forma *Wyspy Aran*; uznano, że dla tych wysp sama forma *Aran* w praktyce nie jest stosowana, postanowiono ją zastąpić nazwą **Wyspy Aran** (aklamacja);
- *Varanger* – spotykana jest forma **Półwysep Varanger**, uznano, że należy ją przyjąć jako egzonim wariantowy, zwłaszcza że ta długa forma została już zastosowana przez Komisję w nazwie *Park Narodowy Półwyspu Varanger* (aklamacja);
- *Jamał* – spotykana jest forma **Półwysep Jamał**, uznano jednak, że nie należy jej dodawać jako zapisu wariantowego (aklamacja);
- *Tajmyr* – spotykana jest forma **Półwysep Tajmyr**, uznano jednak, że nie należy jej dodawać jako zapisu wariantowego (aklamacja);
- *Czeluskin* – spotykana jest forma **Przylądek Czeluskin**, uznano, że należy ją przyjąć jako egzonim wariantowy (aklamacja);
- *Fligely* – spotykana jest forma **Przylądek Fligely**, uznano, że należy ją przyjąć jako egzonim wariantowy (aklamacja);
- *Kras* – spotykane są formy *Wyżyna Kras* oraz *Płaskowyż Kras*, uznano jednak, że nie należy żadnej z nich dodawać jako zapisu wariantowego (aklamacja);
- *Postojna* – spotykana jest forma **Jaskinia Postojna**, uznano, że należy ją przyjąć jako egzonim wariantowy, zwłaszcza że *Postojna* to również nazwa nieodległej miejscowości (12 głosów za dodaniem nazwy, 4 przeciw, 3 wstrzymujące się), przy czym zwrócono uwagę, że w nazwie tej człon *Postojna* jest w mianowniku, zatem nazwę należy odmieniać – D., Mc.: *Jaskini Postojna*;
- *Wilno* – Komisja przyjęła egzonim w formie *Lodowiec Wilno* na 41. posiedzeniu (29 października 2008 roku), jako nazwę nadaną przez Polaków i w takiej formie stosowaną w opracowaniach dotyczących Svalbardu. Na 79. posiedzeniu (8 maja 2013 roku) zmieniono ją na samo *Wilno* uznając, że skoro to nazwa mianownikowa, to nie powinna mieć terminu rodzajowego. Biorąc jednak pod uwagę, że Komisja przyjęła szereg nazw mianownikowych z terminem rodzajowym, uznano, że uzasadnienie

przyjęte na 79. posiedzeniu przy zmianie nazwy na samo *Wilno* nie jest przekonujące i postanowiono przywrócić nazwę w zapisie **Lodowiec Wilno**, czyli formie, jaką nadali sami odkrywcy tego lodowca, i jaka jest stosowana w literaturze (aklamacja);

- *Tihany* – spotykana jest forma **Półwysep Tihany**, uznano, że należy ją przyjąć jako egzonim wariantowy, zwłaszcza że *Tihany* to również nazwa miejscowości położonej na tym półwyspie (aklamacja);
- *Chajber* – spotykana jest forma *Przełęcz Chajber*, uznano jednak, że nie należy jej dodawać jako zapisu wariantowego, zwłaszcza że jest już ustalony egzonim wariantowy w formie *Przełęcz Chajberska* (aklamacja);
- *Bahrajn* – spotykane są formy *Archipelag Bahrajn* oraz *Wyspy Bahrajn*, uznano, że warto przyjąć egzonim wariantowy w formie **Wyspy Bahrajn**, zwłaszcza że nazwa *Bahrajn* bez terminu rodzajowego kojarzona jest głównie z państwem i główną jego wyspą (aklamacja);
- *Czagos* – spotykane są formy *Wyspy Czagos* oraz *Archipelag Czagos*, uznano jednak, że nie należy żadnej z nich dodawać jako zapisu wariantowego (aklamacja);
- *Spratly* – spotykana jest forma **Wyspy Spratly**, uznano, że należy ją przyjąć jako egzonim wariantowy (aklamacja);
- *Koulun* – spotykana jest forma *Półwysep Koulun*; uznano, że dla tego półwyspu sama forma *Koulun* w praktyce nie jest stosowana, postanowiono ją zastąpić nazwą **Półwysep Koulun** (aklamacja);
- *Makau* – spotykana jest forma *Półwysep Makau*; uznano, że dla tego półwyspu sama forma *Makau* w praktyce nie jest stosowana (nazwa *Makau* bez terminu rodzajowego kojarzona jest głównie z miastem i jednostką administracyjną), postanowiono ją zastąpić nazwą **Półwysep Makau** (aklamacja);
- *Szantung* – spotykana jest forma *Półwysep Szantung*; uznano, że dla tego półwyspu sama forma *Szantung* w praktyce nie jest stosowana (nazwa *Szantung* bez terminu rodzajowego kojarzona jest głównie z jednostką administracyjną), postanowiono ją zastąpić nazwą **Półwysep Szantung** (aklamacja);
- *Ordos* – spotykana jest forma *Wyżyna Ordos*, uznano jednak, że nie należy jej dodawać jako zapisu wariantowego (aklamacja);
- *Karakorum* – spotykana jest forma **Przełęcz Karakorum**, uznano, że należy ją przyjąć jako egzonim wariantowy, zwłaszcza że nazwa *Karakorum* bez terminu rodzajowego kojarzona jest głównie z górami (aklamacja);
- *Khunjerab* – spotykana jest forma *Przełęcz Khunjerab*, uznano jednak, że nie należy jej dodawać jako zapisu wariantowego (aklamacja);
- *Gobi* – spotykana jest forma *Pustynia Gobi*, uznano jednak, że nie należy jej dodawać jako zapisu wariantowego (aklamacja);
- *Takla Makan* – spotykana jest forma *Pustynia Takla Makan*, uznano jednak, że nie należy jej dodawać jako zapisu wariantowego (aklamacja);
- *Komoryn* – spotykana jest forma *Przylądek Komoryn*, uznano jednak, że nie należy jej dodawać jako zapisu wariantowego (aklamacja);
- *Dekan* – spotykana jest forma *Wyżyna Dekan*, uznano jednak, że nie należy jej dodawać jako zapisu wariantowego (aklamacja);
- *Czin* – spotykana jest forma **Góry Czin**, uznano, że należy ją przyjąć jako egzonim wariantowy, zwłaszcza że *Czin* to również nazwa jednostki administracyjnej Mjanmy (aklamacja);

- *Ptasia Głowa* – spotykana jest forma *Półwysep Ptasia Głowa*, uznano jednak, że nie należy jej dodawać jako zapisu wariantowego (aklamacja);
- *Ormuz* – spotykana jest forma *Cieśnina Ormuz*, uznano, że należy ją przyjąć jako egzonim wariantowy, zwłaszcza że *Ormuz* to również nazwa wyspy i miasta (aklamacja);
- *Saron* – spotykana jest forma *Równina Saron*, uznano jednak, że nie należy jej dodawać jako zapisu wariantowego (aklamacja); zwrócono także uwagę, że obecnie często stosowany jest zapis *Szaron* – jest to transkrypcja z hebrajskiego i uznano, że nie należy tej formy zalecać, gdyż tradycyjnym i poprawnym zapisem w języku polskim jest *Saron*;
- *Ezdrelon* – spotykana jest forma *Dolina Ezdrelon*, uznano jednak, że nie należy jej dodawać jako zapisu wariantowego (aklamacja);
- *Gilboa* – spotykane są formy *Góry Gilboa* oraz *Góra Gilboa*, uznano jednak, że nie należy żadnej z nich dodawać jako zapisu wariantowego (aklamacja) – biblijna góra Gilboa to masyw długości ok. 10 km, a zarówno w literaturze polskiej, jak i angielskiej raz jest on nazywany górą, a raz górami, w związku z tym najkorzystniej jest zachować nazwę bez terminu rodzajowego;
- *Karmel* – spotykana jest forma *Góra Karmel*, z fałszywym terminem rodzajowym ‘góra’ (jest to pasmo górskie długości ok. 30 km), uznano jednak, że nie należy jej dodawać jako zapisu wariantowego (aklamacja), pomimo że nazwa ta jest często spotykana np. w nazwach obiektów religijnych – nazewnictwa forma *Góra Karmel* ma odniesienie religijne, a nie geograficzne, zatem w kontekście religijnym może być stosowana, jednak nie należy jej uwzględniać w wykazie nazw geograficznych;
- *Negew* – spotykana jest forma *Pustynia Negew*, uznano jednak, że nie należy jej dodawać jako zapisu wariantowego (aklamacja);
- *Hinnom* – spotykana jest forma *Dolina Hinnom*, uznano jednak, że nie należy jej dodawać jako zapisu wariantowego (aklamacja);
- *Bab al-Mandab* – spotykana jest forma *Cieśnina Bab al-Mandab*, uznano jednak, że nie należy jej dodawać jako zapisu wariantowego (aklamacja);
- *Sokotra* – spotykane są formy *Archipelag Sokotra* oraz *Wyspy Sokotra*, uznano, że warto przyjąć egzonim wariantowy w formie *Wyspy Sokotra*, zwłaszcza że nazwa *Sokotra* bez terminu rodzajowego kojarzona jest przede wszystkim z główną wyspą tego archipelagu (aklamacja);
- *Katar* – spotykana jest forma *Półwysep Katar*, uznano, że należy ją przyjąć jako egzonim wariantowy, zwłaszcza że nazwa *Katar* bez terminu rodzajowego kojarzona jest głównie z państwem (aklamacja);
- *Ustiurt* – spotykana jest forma *Płaskowyż Ustiurt*, uznano jednak, że nie należy jej dodawać jako zapisu wariantowego (aklamacja);
- *Liban* – spotykana jest forma *Góry Liban*, uznano, że należy ją przyjąć jako egzonim wariantowy, zwłaszcza że nazwa *Liban* bez terminu rodzajowego kojarzona jest głównie z państwem, natomiast dla jednostki administracyjnej nazwanej po arabsku identycznie, jak te góry Komisja przyjęła egzonim *Góry Liban* (aklamacja);
- *Martaban* – spotykana jest forma *Zatoka Martaban*, uznano, że należy ją przyjąć jako egzonim wariantowy, zwłaszcza że *Martaban* to również nazwa miasta położonego nad tą zatoką (aklamacja);

- *Kra* – spotykana jest forma ***Przesmyk Kra***, uznano, że należy ją przyjąć jako egzonim wariantowy (aklamacja);
- *Kuria Muria* – spotykana jest forma ***Zatoka Kuria Muria***, uznano, że należy ją przyjmując jako egzonim wariantowy, zwłaszcza że nazwa *Kuria Muria* bez terminu rodzajowego kojarzona jest głównie z wyspami (aklamacja);
- *Bolan* – spotykana jest forma ***Przełęcz Bolan***, uznano jednak, że nie należy jej dodawać jako zapisu wariantowego, zwłaszcza że jest już ustalony egzonim wariantowy w formie ***Przełęcz Bolańska*** (aklamacja);
- *Dżafna* – spotykana jest forma ***Półwysep Dżafna***, uznano, że należy ją przyjąć jako egzonim wariantowy, zwłaszcza że *Dżafna* to również nazwa miasta położonego na tym półwyspie (aklamacja);
- *Korat* – spotykana jest forma ***Równina Korat***, uznano, że należy ją przyjąć jako egzonim wariantowy (aklamacja);
- *Kara Bogaz Goł* – spotykana jest forma ***Zatoka Kara Bogaz Goł***, uznano jednak, że nie należy jej dodawać jako zapisu wariantowego (aklamacja);
- *Bije* – pozostawiono do dyskusji kwestię, czy egzonim *Bije* jest potrzebny, a dopiero po tym ustaleniu ewentualnie dyskutować nad zasadnością formy *Wyżyna Bije*;
- *Namib* – spotykana jest forma ***Pustynia Namib***, uznano jednak, że nie należy jej dodawać jako zapisu wariantowego (aklamacja);
- *Okawango* – spotykane są formy ***Bagna Okawango*** oraz ***Delta Okawango***, uznano, że nazwa *Okawango* bez terminu rodzajowego powinna pozostać tylko dla rzeki, zaś dla obszaru bagiennego nazwa powinna być zmieniona na ***Bagna Okawango*** (aklamacja).

Ze względu na brak czasu dokończenie omawiania nazw obiektów fizjograficznych, w których nie ma elementu rodzajowego oraz pozostałych punktów porządku obrad odłożono na kolejne posiedzenie.

Na zakończenie posiedzenia przewodniczący poinformował, że, zgodnie z ustaleniami z poprzedniego posiedzenia, przygotowane zostało pismo wskazujące na błędy w „Małym słowniku ortograficznym”, które zostało wysłane m.in. do przewodniczącej Rady Języka Polskiego (w dniu posiedzenia, przed jego rozpoczęciem, wpłynęło pismo z odpowiedzią od autorki słownika – odpowiedź ta zostanie przekazana wszystkim członkom Komisji i będzie przedyskutowana na kolejnym posiedzeniu). Przygotowana została także szersza recenzja „Małego słownika ortograficznego”, która została przekazana do opublikowania w „Poradniku Językowym” (recenzja została przyjęta przez redakcję).

Na tym posiedzenie zakończono.

Protokółował:
Maciej Zych